

Monumentnummer*: 522170

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 12 december 2001
Kadaster deel/nr 82617/145

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Wormer Wormerland Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Wormer

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Wormer F 5480

Omschrijving**

Inleiding

Voor de gortpellerij-firma Gebroeders Laan in 1897 door de lokale aannemer-architect Dirk Stam gebouwd PAKHUIS 'Koningsbergen' in Overgangsarchitectuur, deel uitmakend van het pellerijcomplex 'Mercurius'. Het ter plaatse van een ouder hiertoe afgebroken houten pakhuis gebouwde pand was in oorsprong bestemd voor de opslag van graan en naderhand door middel van een luchtbrug verbonden met de naastgelegen fabriek 'Mercurius'. Aan de andere zijde (W) ligt pakhuis Donau aangebouwd. Het met de lange representatieve gevel naar de rivier gekeerde pakhuis maakt deel uit van het gevarieerde industriële landschap langs de Zaanoevers waarin voedsel-, olie- en houtindustrie domineerden en vervoer over water een essentiële vestigingsvoorwaarde was.

Omschrijving

Omvangrijk, halfvrijstaand pakhuis op een rechthoekige plattegrond in rood/grauw bakstenen kruisverband opgetrokken in drie lagen onder een met gesmoorde holle pannen gedekt afgeknot half zadeldak. De gemetselde plint heeft een afzaat. In het metselwerk gele verblendstenen sierbanden en blokken. De tandlijsten zijn afwisselend in gele en rode steen. In de pilasters en lisenen muurankers met dubbele krul. De vensters zijn van ijzer.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De symmetrische voorgevel (Z) wordt door lisenen en pilasters geleed in negen traveeën van ongelijke breedte. De tweede, vijfde en achtste fungeren als risaliet, zijn hoger opgetrokken en hebben rudimentaire pilasters met in de top kleine, gemetselde pijlers, dezelfde als op de hoeken. De vijfde, middelste travee is de breedste en hoogste, en heeft in zwart reliëf tegen een achtergrond van gele verblendstenen, de naam van het pand.

De traveeën van de risalieten hebben op de begane grond en op de verdieping getoogde deuren en in de top gekoppelde rondboogvensters onder korfbogen. De overige traveeën hebben op de begane grond een meerruits rondboogvenster, daarboven een negenruits getoogd venster en op de bovenste bouwlaag een liggend zesruits venster. Tussen de begane grond en de verdiepingen is een bloktand uitgemetseld en boven de derde bouwlaag een tandlijst met afzaat. De linker zijgevel (W) grenst aan pakhuis 'Donau'. De afgetopte rechter zijgevel (O) is op vergelijkbare manier geleed als de voorgevel en telt vier traveeën met op de begane grond rondboogvensters in een spaarveld met bloktand en ook op de verdiepingen dezelfde vensters als in de voorgevel. De van afgeschuinde zijden voorziene topgevel wordt beëindigd door een getrapd fries.

De achtergevel (N) wordt aan het oog onttrokken door twee pellerijen van 'Mercurius' gebouwd in respectievelijk 1893 en 1900-1901. De smalle tussenruimte tussen deze twee panden en 'Koningsbergen' is in 1908 bebouwd.

De inwendige draagconstructie bestaat uit ronde gietijzeren kolommen, iets verbredend aan de top, die I-balken dragen. Tussen ligger en kolom een vierkante dekplaat. De kolommen verjongen per verdieping. De zolderverdieping heeft een draagconstructie van grenen stijlen.

Waardering

Het uit 1897 daterende pakhuis 'Koningsbergen' is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische alsook industrieel-archeologische en typologische waarde als historisch-functioneel onderdeel van het pellerijcomplex 'Mercurius' en als kenmerkend en merendeels gaaf bewaard voorbeeld van een grootschalig, laat 19de-eeuws opslaggebouw ten behoeve van de machinale gortpellerij met gebruik van stoomkracht, opgetrokken in een voor de bouwperiode karakteristieke architectuur waarin historiserende elementen met eigentijdse motieven gecombineerd zijn. Voorts van grote ensemblewaarde wegens de historisch-functionele en ruimtelijke samenhang met de naburige industriebebouwing langs de Zaan.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Pakhuis